

Козак Іванна Ігорівна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри економіки
Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України
ORCID: 0000-0003-1801-8877
e-mail: ivannakozak@ukr.net*

Пабат Віктор Олексійович

*доктор сільськогосподарських наук, професор,
заступник директора Навчально-наукового інституту післядипломної
освіти Національного університету біоресурсів
і природокористування України
ORCID: 0000-0003-3988-2701
e-mail: dekanatds@ukr.net*

**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ГРОМАД
В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

Узагальнено повноваження органів місцевого самоврядування та ресурсне забезпечення їх реалізації. Розглянуто напрями державної фінансової підтримки розвитку громад в умовах децентралізації влади. Визначено можливості економічного розвитку громад за рахунок державної підтримки. Обґрунтовано необхідність стимулювання створення та розвитку економічно спроможних громад.

Ключові слова: державна фінансова підтримка; соціально-економічний розвиток територій; державний фонд регіонального розвитку; місцеві бюджети; ОТГ.

Постановка проблеми. Мета реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні – сформувати ефективне місцеве самоврядування та територіальну організацію влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад. Унаслідок реформи органам місцевого самоврядування базового рівня надаються повноваження відповідно до їх кадрового, фінансового, інфраструктурного потенціалу та ресурсів на новій територіальній основі. Основними повноваженнями органів місцевого самоврядування базового рівня є забезпечення: місцевого економічного розвитку; розвитку місцевої інфраструктури; інформаційних мереж; об'єктів соціального та культурного призначення; планування розвитку території громади; вирішення питань забудови

території; благоустрою територій; надання житлово-комунальних послуг; організації пасажирських перевезень на території громади; утримання вулиць і доріг у населених пунктах; громадської безпеки; гасіння пожеж; управління закладами середньої, дошкільної та позашкільної освіти; надання послуг швидкої медичної допомоги, первинної охорони здоров'я, з профілактики хвороб; розвитку культури та фізичної культури; надання соціальної допомоги через територіальні центри; надання адміністративних послуг через центри надання таких послуг [1]. Важливим завданням держави є створення матеріальних, фінансових та організаційних умов для формування спроможних громад, виконання органами місцевого самоврядування власних та делегованих функцій, покращення добробуту жителів. Окрім повноважень, місцеві органи влади отримують додаткові ресурси та фінансову базу. Актуальним завданням фінансової децентралізації є забезпечення необхідного обсягу фінансових ресурсів для здійснення означеної діяльності. У сучасних умовах, стимулюючи процеси децентралізації з державного бюджету, передбачено значні фінансові ресурси на розвиток громад, а також змінено механізми формування місцевих бюджетів. Отож, дослідження шляхів державної фінансової підтримки розвитку громад у сучасних умовах є актуальними і необхідними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пошук джерел фінансування для забезпечення розвитку територій є актуальною проблемою як для науковців, так і для практиків. Серед службовців на найвищому рівні ці аспекти висвітлюють: В. Гройсман, Г. Зубко, Н. Бондарчук та інші. Значний вклад у формування вітчизняної системи фінансового забезпечення розвитку громад здійснили експерти програм ЄС та науковці: О. Гладка, Я. Казюк, О. Крайник, К. Меддок, Г. Медоуз, А. Ткачук, Ю. Третяк, О. Калашнікова, О. Мрінська та інші.

Биокремлення невіршених раніше частин загальної проблеми. Попри значний інтерес до проблем фінансового забезпечення розвитку громад в умовах децентралізації, серед науковців і практиків, на нашу думку, доцільно детально досліджувати різні напрями державної фінансової підтримки місцевого розвитку, зокрема об'єднаних територіальних громад.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах соціально-економічний розвиток територій має забезпечуватися органами місцевого самоврядування. Реалізувавши процеси децентралізації, об'єднані територіальні громади (далі – ОТГ) переходять на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, отримують повноваження та ресурси, зокрема фінансові, які мають міста обласного значення. Надважливим завданням при плануванні створення громад є оцінка потенційних ресурсних можливостей територій, їх конкурентоспроможності, насамперед здатності забезпечувати стабільні фінансові доходи місцевих бюджетів і надавати якісні послуги своїм жителям.

Упроваджуючи реформу децентралізації, держава активно стимулює та фінансово підтримує місцевий і регіональний розвиток. За даними Моніторингу

процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування, державна фінансова підтримка означених процесів за останні 5 років (з 2014 р. до 2018 р.) зросла майже у 40 разів і надалі продовжує зростати [2]. Якщо у 2014 р. єдиним напрямком державного фінансування місцевого розвитку була субвенція на соціально-економічний розвиток у сумі 0,5 млрд грн, то, стимулюючи процеси децентралізації, зростає і державна фінансова підтримка їх реалізації. Динаміку державної фінансової підтримки на розвиток територіальних громад та розбудову їх інфраструктури подано у табл. 1 [3].

Таблиця 1

Динаміка державної фінансової підтримки на розвиток територіальних громад та розбудову їх інфраструктури, млрд грн

Державна фінансова підтримка	Роки					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Всього, зокрема:	0,5	3,7	7,3	16,1	19,37	20,75
Субвенція на соціально-економічний розвиток	0,5	0,8	3,3	6,2	5,0	4,7
Державний фонд регіонального розвитку	–	2,9	3,0	3,5	6,0	7,7
Субвенція на інфраструктуру ОТГ	–	–	1,0	1,5	1,9	2,1
Кошти на будівництво спортивних об'єктів	–	–	–	0,27	0,37	0,75
Субвенція на розвиток медицини у сільській місцевості	–	–	–	4,0	5,0	5,0
Кошти на підтримку секторальної регіональної політики	–	–	–	0,65	1,1	0,5

Для посилення економічної спроможності територій передбачено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури новостворених ОТГ, яка є розрахунковою величиною і залежить від площі території ОТГ та чисельності сільського населення, що на цій території проживає. Умовами надання субвенції є:

1) спрямування субвенції на фінансування проектів, згідно з планом соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади та календарний план реалізації яких становить не більш як три роки;

2) погодження поданого виконавчими комітетами міських, селищних, сільських рад об'єднаних територіальних громад переліку проектів, видатки на які здійснюватимуться за кошти субвенції, з відповідними проектними заявками, складеними за формою, встановленою Мінрегіоном, спеціально утвореною для їх розгляду при Мінрегіоні комісією;

3) врахування потреб осіб із інвалідністю та інших маломобільних груп населення під час розроблення проектної документації, а також під час закупівлі транспортних засобів загального користування, шкільних автобусів тощо [4].

Розподіл субвенції на інфраструктуру ОТГ у регіонах України узагальнено у табл. 2 [5].

Таблиця 2

Розподіл фінансування проектів на інфраструктуру ОТГ у 2018 р.

Область	Кількість ОТГ	Кількість схвалених проектів	Затверджено, млн грн
Вінницька	34	79	53,8
Волинська	40	192	106,4
Дніпропетровська	56	197	157,0
Донецька	9	21	33,1
Житомирська	45	230	164,7
Закарпатська	6	17	16,0
Запорізька	36	137	124,1
Івано-Франківська	23	140	58,4
Київська	9	33	25,3
Кіровоградська	13	44	23,2
Луганська	8	30	37,6
Львівська	35	117	77,1
Миколаївська	28	127	86,2
Одеська	25	135	95,4
Полтавська	39	154	89,6
Рівненська	25	100	62,4
Сумська	28	97	77,0
Тернопільська	40	154	90,1
Харківська	12	24	42,1
Херсонська	26	91	78,8
Хмельницька	39	215	143,3
Черкаська	26	97	46,8
Чернівецька	26	90	68,3
Чернігівська	37	196	143,3
Разом	665	2717	1900,0

Загалом, державна фінансова підтримка на формування інфраструктури ОТГ має чітку тенденцію до зростання. Так, упродовж 2016 – 2018 рр. профінансовано 1451, 2280 та 2717 проектів відповідно на суму 1,0 млрд грн, 1,5 млрд грн та 1,9 млрд грн.

Фінансування інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р., може здійснюватися за кошти Державного фонду регіонального розвитку (далі – ДФРР), які передбачені як для ОТГ, так і для районів, міст обласного значення та обласних рівнів.

Створення та організація діяльності ДФРР регулюються Бюджетним кодексом України, Законом України “Про засади державної регіональної політики”, Державною стратегією регіонального розвитку України на період до 2020 р., Постановою Кабінету Міністрів України “Деякі питання державного фонду регіонального розвитку”, якою затверджено Порядок підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за кошти державного фонду регіонального розвитку та Порядок використання коштів державного фонду регіонального розвитку, Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства “Питання підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку” та іншими наказами цього міністерства, зокрема щодо переліків, форм та методичних рекомендацій документів, які стосуються програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за кошти державного фонду регіонального розвитку.

ДФРР створюється у складі Державного бюджету України і розраховується в обсязі не менше 1% прогнозного обсягу доходів загального фонду проекту Державного бюджету України на відповідний бюджетний період. Відповідно до Бюджетного кодексу України, кошти Державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (зокрема проектів співробітництва та добровільного об’єднання територіальних громад), метою яких є розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів, а також на реалізацію проектів-переможців “Всеукраїнського громадського бюджету” [6].

Положення Бюджетного кодексу України регламентують також, що на реалізацію інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, метою яких є розвиток спортивної інфраструктури та енергоефективності державних і комунальних навчальних та медичних закладів, передбачається не менше 10% коштів державного фонду регіонального розвитку за кожним з таких напрямів, а на реалізацію проектів-переможців “Всеукраїнського громадського бюджету” – не більше 10% коштів ДФРР.

Оцінку та відбір програм і проектів на підставі поданих пропозицій на конкурсних засадах здійснює комісія в межах обсягу коштів державного фонду регіонального розвитку, з дотриманням таких критеріїв розподілу між регіонами: 80% коштів – відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні; 20% коштів – із урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіонів: для регіонів, у яких показник валового регіонального продукту на одну особу менший 75% середнього показника в

Україні. Розподіл коштів Державного фонду регіонального розвитку між регіонами на 2019 р. подано у табл. 3 [7].

Програми і проекти, що реалізуються за кошти Державного фонду регіонального розвитку, підлягають співфінансуванню з місцевих бюджетів на рівні 10% [8].

Таблиця 3

Розподіл коштів ДФРР між регіонами у 2019 р., тис. грн

Регіон	Разом ДФРР			80%		20%	
	всього	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд
Україна	7670,000	6670,000	1000,000	5336,00	800,000	1334,000	200,000
Вінницька	227,321	197,684	29,638	197,684	29,638	–	–
Волинська	235,582	204,867	30,715	131,040	19,646	73,827	11,069
Дніпропетровська	467,020	406,131	60,889	406,131	60,889	–	–
Донецька	948,364	824,718	123,646	5275,189	79,088	297,200	44,558
Житомирська	277,935	241,699	36,237	154,599	23,178	87,100	13,058
Закарпатська	285,799	248,537	37,262	158,973	23,834	89,564	13,428
Запорізька	248,503	2161,049	32,399	216,104	32,399	–	–
Івано-Франківська	312,383	271,656	40,728	173,760	26,051	97,895	14,677
Київська	256,758	223,282	33,476	223,282	33,476	–	–
Кіровоградська	137,814	119,846	17,968	119,846	17,968	–	–
Луганська	489,794	425,936	63,858	272,443	40,846	153,492	23,012
Львівська	366,965	319,121	47,844	319,121	47,844	–	–
Миколаївська	164,732	143,254	21,477	143,254	21,477	–	–
Одеська	346,127	301,000	45,127	301,000	45,127	–	–
Полтавська	203,986	1773,906	26,595	177,390	26,595	–	–
Рівненська	263,311	228,981	34,330	146,464	21,959	82,517	12,371
Сумська	246,320	214,205	32,115	137,013	20,542	77,192	11,573
Тернопільська	237,989	206,961	31,029	132,379	19,847	74,581	11,182
Харківська	389,636	338,836	50,800	338,836	50,800	–	–
Херсонська	236,338	205,525	30,813	131,461	19,709	74,064	11,104
Хмельницька	287,994	250,446	37,548	160,194	24,017	90,252	13,531
Черкаська	175,769	152,852	22,916	152,852	22,916	–	–
Чернівецька	205,687	178,870	26,817	114,411	17,153	64,458	9,664
Чернігівська	229,294	199,399	29,895	127,543	19,122	71,857	10,773
м.Київ	428,576	372,699	558,767	372,699	55,877	–	–

Як видно із табл. 3, із 6,76 млн грн, запланованих у ДФРР на 2019 р., найбільше коштів передбачено на реалізацію проектів і програм у Донецькій (12,4%), Луганській (6,4%) та Дніпропетровській (6,1%) областях. Найменше – у Кіровоградській, Миколаївській та Черкаській областях (разом 6,2%).

Для проведення оцінки та попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм і проектів обласні, Київська та Севастопольська міські

держадміністрації утворюють відповідні регіональні комісії. Основними умовами відбору регіональною комісією інвестиційних програм і проектів є їх відповідність таким критеріям:

1) для проектів будівництва (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) – наявність затвердженої в установленому законодавством порядку проектної документації;

2) календарний план реалізації становить від одного до трьох років;

3) співфінансування з місцевих бюджетів – на рівні 10%;

4) спроможність суб'єктів, на фінансування об'єктів яких залучаються кошти Державного фонду регіонального розвитку, забезпечувати подальше власне фінансування або їх утримання за кошти місцевих бюджетів;

5) загальна кошторисна вартість проектів будівництва (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) – понад 5000 тис. грн, а для інших проектів – понад 1000 тис. грн [9].

Загалом, динаміка фінансової підтримки місцевого та регіонального розвитку за участі ДФРР має чітку тенденцію до значного зростання. Так, якщо у 2015 р. ДФРР розпочав фінансування із 2,9 млрд грн, у 2016 р. – це 3 млрд грн, 2017 р. – 3,5 млрд грн, 2018 р. – 6 млрд грн, а на 2019 р. передбачено 7,7 млрд грн [10]. Спостерігається щорічне збільшення кількості проектів, які подаються на ДФРР, проте кількість проектів, які відібрані для співфінансування за період 2015 – 2018 рр., становила відповідно 876, 810, 803 та 806 одиниць.

Окрім того, започатковано фінансування на будівництво спортивних об'єктів, субвенцію на розвиток медицини у сільській місцевості, кошти на підтримку секторальної регіональної політики, а у Державному бюджеті на 2019 р. передбачено ще субвенцію на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування.

За даними Моніторингу, у держбюджеті на 2018 р. передбачено 370 млн грн для будівництва футбольних полів із штучним покриттям за 432-ма проектами, з яких наказом Мінрегіону затверджено 355,2 млн грн. Щодо розподілу субвенції з державного бюджету місцевих бюджетів на здійснення заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості, то із передбачених 5 млрд грн розподілено 2,97 млрд грн на 517 проектів. Окрім того, за січень – листопад 2018 р. до місцевих бюджетів надійшло 3,2 млрд грн від митного експерименту на розбудову дорожньої інфраструктури, а також у 2018 р. передбачено у держбюджеті та перераховано місцевим бюджетам субвенцію на забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах у сумі 11,5 млрд грн [11]. Означені тенденції державної фінансової підтримки позитивно впливають на соціально-економічний розвиток території.

Для реалізації власних повноважень до місцевих бюджетів органів ОТГ передано єдиний податок, податок на прибуток підприємств і фінансових установ

комунальної власності, податок на майно (нерухомість, земля, транспорт) та 60% податку на доходи фізичних осіб. Органи місцевого самоврядування отримали можливість затверджувати свої бюджети, незалежно від прийняття закону про державний бюджет. Отримавши додаткові делеговані державою повноваження, ОТГ отримують і відповідні трансферти: дотації, освітню та медичну субвенції тощо.

Частка власних доходів загального фонду місцевих бюджетів у ВВП зросла з 5,1% у 2014 р. до 7,1% (за прогнозованими даними) у 2018 р. Так, власні доходи загального фонду місцевих бюджетів зросли з 68,6 млрд грн у 2014 р. до 234,1 млрд грн у 2018 р. (у 3,4 раза) і прогнозовано зростуть у 2019 р. ще на 32,9 млрд грн. За результатами аналізу бюджетів 665 ОТГ, що утворилися до 2017 р., бачимо, що у 2018 р. вони збільшили власні доходи на 8 млрд грн, що становить +62,1% від рівня 12,9 млрд грн у 2017 р. При цьому більше як вдвічі зріс податок на доходи фізичних осіб (+127,4%), суттєво зросли надходження від податку на нерухоме майно (+52%), єдиного податку (+24,7%), плати за землю (+11,1%). Надходження від акцизного податку зросли лише на 16 млн грн (+1%). Цікаво, що значний поступ у надходженні власних доходів помітний серед тих громад, які об'єдналися саме у 2017 р. Так, у 299 ОТГ, які об'єдналися у 2017 р., надходження власних доходів зросло із 3573,6 млн грн до 9727,1 млн грн, або у 2,72 раза. Таке зростання відбулося за рахунок податку на доходи фізичних осіб (+5435,9 млн грн) та зростання місцевих податків та зборів (+515,2 млн грн) (табл. 4) [12].

Таблиця 4

Надходження власних доходів 665 ОТГ за січень – грудень 2018 р. порівняно з січнем – груднем 2017 р., млн грн

Платежі до бюджету	366 ОТГ, що об'єдналися у 2015 р. та 2016 р.			299 ОТГ, що об'єдналися у 2017 р.		
	надходження		відхилення, %	надходження		відхилення, %
	2017 р.	2018 р.		2017 р.	2018 р.	
Всього, з них	9299,5	11138,3	119,8	3573,6	9727,1	272,2
Податок на доходи фізичних осіб	5223,3	6444,4	123,4	–	5435,9	–
Акцизний податок	794,4	806,8	101,6	728,4	731,9	100,5
Місцеві податки і збори, із них:	2962,0	3533,9	119,3	2652,4	3167,6	119,4
плата за землю	1407,8	1581,3	112,3	1290,3	1416,1	109,7
єдиний податок	1408,4	1740,3	123,6	1237,8	1558,8	125,9
податок на нерухоме майно	132,7	195,8	147,5	113,2	177,9	157,2

Оцінюючи результати фінансової децентралізації, необхідно відзначити зростання місцевих бюджетів та суттєве пришвидшення зростання власних доходів місцевих бюджетів ОТГ, порівняно із середніми показниками в Україні. За висновками Г. Зубка: “Власні доходи місцевого самоврядування в 2014 р.,

до початку реформи, складали близько 70 млрд грн, на кінець 2015 р. – майже 100 млрд грн. І всі казали – це вже остаточне досягнення. Але, на кінець 2016 року – 147 млрд грн, 2017 – 193 млрд грн, 2018 – 234 млрд грн, на кінець 2019 року очікуємо 267 млрд грн” [13].

Окрім зростання місцевих бюджетів і державної підтримки на інфраструктуру, сільську медицину й освіту, громади фінансово підтримує й Європейський Союз. Так, у 2018 р. розпочалась реалізація 70 регіональних проектів за кошти Європейського Союзу в рамках Програми підтримки секторальної політики України. Загальна сума фінансування – понад 600 млн грн. Це перші 70 регіональних стартапів, які перемогли в конкурсному відборі за 5 напрямками: інноваційна економіка та інвестиції; сільський розвиток; розвиток людського потенціалу; розвиток туризму; загальноукраїнська солідарність [14]. Отже, це ще один напрямок фінансової підтримки розвитку громад та розбудови інфраструктури територій.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Сучасні процеси бюджетної децентралізації сприяють здійсненню соціально-економічного розвитку територій, дають змогу збільшувати надходження до місцевих бюджетів для реалізації повноважень, стимулюють органи місцевого самоврядування та громади до пошуку і реалізації потенційних пріоритетних заходів та проектів, що у підсумку позитивно вплине на розвиток громад. Незалежність місцевих бюджетів надає можливість органам місцевого самоврядування надавати якісні послуги населенню, співфінансувати інфраструктурні та соціальні проекти, створювати сприятливі умови для інвесторів та розвитку підприємництва, формувати та реалізовувати програми місцевого розвитку, планувати розвиток територій. Отримані у підсумку реформи повноваження та ресурси дали змогу органам місцевого самоврядування приймати рішення щодо соціально-економічного розвитку територій, формування інвестиційної привабливості територій, можливостей створення та оновлення освітньої, медичної, транспортної, житлово-комунальної інфраструктури. Подальші наукові дослідження мають обґрунтовувати заходи щодо завершеності реформ та пошуку нових можливостей і джерел фінансування місцевого економічного розвитку.

Список використаної літератури

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : затверджена Розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 01.04.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p> (дата звернення: 22.04.2019).
2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 січня 2019. URL : <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/359/10.01.2019.pdf> (дата звернення: 22.04.2019).
3. Там само.

4. Гладка О. Фінансові можливості для реалізації проєктів ОТГ. URL : http://lgdc.org.ua/sites/default/files/library/finansovi_mozhlyvosti_dlya_realizaciyi_proektiv_otg.pdf (дата звернення: 22.04.2019).

5. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування...

6. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 22.04.2019).

7. Там само.

8. Державний фонд регіонального розвитку. URL : <http://dfr.minregion.gov.ua/prezentatsiya-dfr> (дата звернення: 08.04.19).

9. Деякі питання державного фонду регіонального розвитку : Постанова Кабінету Міністрів України №196 від 18.03.015 р. URL : <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/196-2015-p> (дата звернення: 22.04.2019).

10. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування...

11. Там само.

12. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 лютого 2018. URL : https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/378/10.02.2019_ukr.pdf (дата звернення: 22.04.2019).

13. Зубко Г. На кінець 2019 року очікуємо 267 млрд грн власних доходів місцевих бюджетів. URL : <http://www.minregion.gov.ua/press/news/na-kinets-2019-roku-ochikuyemo-267-mlrd-grn-vlasnih-dohodiv-mistsevih-byudzhetyv-zubko/> (дата звернення: 08.04.2019).

14. Там само.

Статтю подано: 08.04.2019

Статтю схвалено: 30.04.2019

Kozak Ivanna Ihorivna

Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor; Associate Professor of the Department of Economics, Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0003-1801-8877

e-mail: ivannakozak@ukr.net

Pabat Viktor Oleksiiovych

Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Deputy Director of the Education and Research Institute of Post-diploma Education, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ORCID: 0000-0003-3988-2701

e-mail: dekanatds@ukr.net

STATE SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL DECENTRALIZATION

Problem setting. An important task of the state is the creation of material, financial and organizational conditions for the formation of capable communities, the implementation

of local government authorities' own and delegated functions, and the improvement of the well-being of the inhabitants. In addition to powers, local authorities receive additional resources and financial basis. The topical task of the financial decentralization is to provide the necessary amount of financial resources for the implementation of the specified activity. In modern conditions, stimulating decentralization processes from the state budget provides significant financial resources for community development, as well as mechanisms for the formation of local budgets.

Recent research and publications analysis. Finding sources of funding for the development of territories is a constant focus of both academics and practitioners. Among the officials at the highest level, these aspects are covered by V. Hroisman, H. Zubko, N. Bondarchuk and others. Experts from the EU programs and scientists made a significant contribution to the formation of the national system of financial support for the development of communities: O. Hladka, Ya. Kaziuk, O. Krainyk, K. Meddok, H. Medouse, A. Tkachuk, Yu. Tretiak, O. Kalashnikova, O. Mrinska and others.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. In spite of the considerable interest in problems of the financial provision for the development of communities in the conditions of decentralization among scholars and practitioners, in our opinion, it is advisable to study in detail various areas of state financial support for the local development, in particular, United territorial communities.

Paper main body. In the process of decentralization, the United territorial communities move to direct inter-budget relations with the state budget, receive powers and resources, including financial, which have cities of regional significance.

By introducing decentralization reform, the state actively encourages and finances local and regional development. Public financial support for the development of communities during the last 5 years (from 2014 till 2018) has increased by almost 40 times and continues to grow. To strengthen the economic capacity of the territories, a subvention from the state budget to local budgets for the formation of the infrastructure of newly created communities is foreseen. Financing of the investment programs and regional development projects aimed at developing regions, creating the infrastructure of industrial and innovation parks, sports infrastructure and meeting the priorities defined in the State Strategy for Regional Development for the period up to 2020 can be carried out at the expense of the State Fund for Regional Development. In addition, there was founded the funding for the construction of sports facilities, a subvention for the development of medicine in the countryside, funds for supporting sectoral regional policy, and the state budget for 2019 there is provided with a subvention for the construction, reconstruction, repair and maintenance of public roads. In order to exercise their powers, there have been transferred into the local budgets, a single tax, corporate income tax and the tax of financial institutions of communal property, property tax (real estate, land, transport) and 60% of the income tax of natural persons. Local authorities are empowered to approve their own budgets, regardless of the adoption of the law on the state budget. Having received additional government-delegated powers, United territorial communities (UTC) receive corresponding transfers: dotations, educational and medical subventions, etc. In assessing the results of financial decentralization, it is worth noting the growth of local budgets and the significant acceleration of local budget revenue growth in the comparison to the average figures all over Ukraine.

Conclusions of the research and prospects of further studies. Modern processes of budget decentralization facilitate the implementation of socio-economic development of territories, allow increasing revenues to local budgets for the implementation of powers, and stimulate local authorities and communities to search and implement potential priority measures and projects, which will ultimately have a positive effect on the community development. The received in a result of reforms powers and resources allowed local authorities to make decisions on the socio-economic development of the territories, the formation of the investment attractiveness of the territories, the possibilities of creating and updating educational, medical, transport, housing and communal infrastructure. Further research should substantiate measures on the completeness of reforms and the search for new opportunities and sources of financing local economic development.

Key words: state financial support; socio-economic development of territories; state fund of regional development; local budgets; United territorial communities (UTC).

References

1. Kontsepsiia reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini. (№ 333-r). 2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r> [in Ukrainian].
2. Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia stanom na 10 sichnia 2019. URL : <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/359/10.01.2019.pdf> [in Ukrainian].
3. Ibid.
4. Hladka, O. *Finansovi mozhyvosti dlia realizatsii proektiv OTH*. URL : http://lgdc.org.ua/sites/default/files/library/finansovi_mozhyvosti_dlya_realizatsii_proektiv_otg.pdf [in Ukrainian].
5. Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia...
6. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy. (№ 2456-VI). 2010. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
7. Ibid.
8. Derzhavnyi fond rehionalnoho rozvytku. URL : <http://dfr.minregion.gov.ua/prezentatsiya-dfr> [in Ukrainian].
9. Deiaki pytannia derzhavnogo fondu rehionalnoho rozvytku. (№ 196). 2015 r. URL : <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/196-2015-p> [in Ukrainian].
10. Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia stanom...
11. Ibid.
12. Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia stanom na 10 liutoho 2018. URL : https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/378/10.02.2019_ukr.pdf [in Ukrainian].
13. Zubko, H. *Na kinets 2019 roku ochikuiemo 267 mlrd. hrn. vlasnykh dokhodiv mistsevykh biudzhetiv*. URL : <http://www.minregion.gov.ua/press/news/na-kinets-2019-roku-ochikuyemo-267-mlrd-grn-vlasnih-dohodiv-mistsevih-byudzhetiv-zubko> [in Ukrainian].
14. Ibid.

Цитування: Козак І. І., Пабат В. О. Державна підтримка розвитку громад в умовах фінансової децентралізації // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 2(59) : у 2 ч. Ч. 2 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. С. 189—201. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.59.2019.178438>).

Citation: Kozak, I. I., Pabat, V. O. (2019). Derzhavna pidtrymka rozvytku hromad v umovakh finansovoi detsentralizatsii. *Efficiency of Public Administration*, Issue 2(59), pp. 189-201. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.59.2019.178438>).